

LASSE MATTILA. "Jag har under mina yrkesverksamma år bevittnad en del tragiska levnadsöden, men även otaliga exempel på hur vuxenvärldens insatser vänt en mycket destruktiv livssituation till något mycket positivt."

Foto: Ronny B Nilsson

Vi kan förebygga utsattheten

Det föds cirka 100 000 barn i Sverige varje år. Av dessa hamnar mellan 10 000 och 15 000 i utanförskap i vuxen ålder. Utanförskap bestående av missbruk, kriminalitet, psykisk sjukdom eller långtidssjukskrivningar. Ofta börjar utsattheten och utanförskapet redan under barn- och ungdomsåren i form av bristande målpuppfyllelse i skolan, skollock och destruktivt och normbrytande beteende.

Efter att över 20 år ha arbetat med nämnd målgrupp av barn och unga, har jag från nära håll sett utanförskapets både mänskliga och samhällsekonomiska konsekvenser. I de mänskliga kan vi räkna missbruk, kriminalitet, långtidarbetslöshet och -sjukdom samt psykisk ohälsa. I de

ekonomiska konsekvenserna en samhällsekonomisk prislapp på mellan 350 000 kronor och 1,7 miljoner kronor årligen per ungdom. Är det dessutom så att utanförskapet innehåller missbruk med kriminalitet som påföljd kan vi dessutom lägga på cirka 500 000 kronor till denna prislapp. Borde den unge vara till arbetsmarknadens förfogande men inte är det på grund av sitt utanförskap, tillkommer en kostnad för produktionsbortfall på cirka 300 000 kronor. Vi kan med andra ord betrakta utanförskap som ett mycket kostsamt fenomen, både mänskligt och samhällsekonomiskt.

På motsvarande sätt kan vi konstatera preventionspotentialen för lyckade insat-

ser för våra ungdomar vara enorm. Jag har under mina yrkesverksamma år bevittnad en del tragiska levnadsöden, men även otaliga exempel på hur vuxenvärldens insatser vänt en mycket destruktiv livssituation till något mycket positivt. Det som ofta möjliggör en sådan positiv utveckling är vuxenvärldens medvetenhet och bemötande samt relation till våra utsatta ungdomar.

För att skapa optimalt effektiva insatser för våra ungdomar, måste vi även se problemen utifrån ett helhetsperspektiv och bemöta dessa i samverkan mellan aktörerna runt våra ungdomar. Vi måste även se våra insatser som sociala investeringar och inte enbart

” Det som ofta möjliggör en sådan positiv utveckling är vuxenvärldens medvetenhet och bemötande

som kortsiktiga kostnader, för att hitta hållbara strategier för våra insatser. Och det är först när vi sätter våra ungdomar och deras behov i centrum, och bygger våra skyddsnät och insatser utifrån det, som vi på allvar kan göra något åt utanförskapets kostsamma konsekvenser. Det är fullt möjligt att bryta och förebygga våra ungdomars utsatthet och utanförskap om vi bara vill.

Lasse Mattila
socioonom och social entreprenör,
Uldevalle